

Fredrikke

Organ for FoU-publikasjoner - Høgskolen i Nesna

Medienes makt og rolle. Hva kan vi lære av miljødebatten i Norge?

Foredrag ved Forskningsdagene, 26. september 2008

Erik Bratland

Pris kr. 40,-
ISBN 978-82-7569-179-6
ISSN 1501-6889

2008, nr. 9

HØGSKOLEN I NESNA

Om Fredrikke Tønder Olsen (1856-1931)

Fredrikke Tønder Olsen ble født på handelsstedet Kopardal, beliggende i nåværende Dønna kommune. Det berettes at Fredrikke tidlig viste sin begavelse gjennom stor interesse for tegning, malerkunst og litteratur. Hva angår det siste leste hun allerede som ung jente "Amtmannens døtre".

Kildene forteller at Fredrikke levde et fascinerende og spennende liv til tross for sine handikap som svaksynt og tunghørt. Hun måtte avbryte sin karriere som gravørlærling fordi synet sviktet. Fredrikke hadde som motto: "Er du halt, er du lam, har du vilje kjem du fram." Fredrikke Tønder Olsen skaffet seg agentur som forsikringsagent, og var faktisk den første nordiske, kvinnelige forsikringsagent. Fredrikke ble kjent som en dyktig agent som gjorde et utmerket arbeid, men etter 7 år måtte hun slutte siden synet sviktet helt.

Fredrikke oppdaget fort behovet for visergutter, og startet Norges første viserguttbyrå. Hun var kjent som en dyktig og framtidsrettet bedriftsleder, der hun viste stor omsorg for sine ansatte. Blant annet innførte hun som den første bedrift i Norge vinterferie for sine ansatte.

Samtidig var hun ei aktiv kvinnesakskvinne. Hun stilte gratis leseværelse for kvinner, inspirerte dem til utdanning og hjalp dem med litteratur. Blant hennes andre meritter i kvinnesaken kan nevnes at hun opprettet et legat på kr. 30 000,- for kvinner; var æresmedlem i kvinnesaksforeningen i mange år; var med på å starte kvinnesaksbladet "Norges kvinder" som hun senere regelmessig støttet økonomisk.

Etter sin død ble hun hedret av Norges fremste kvinnesakskvinner. Blant annet er det reist en bauta over henne på Vår Frelzers Gravlund i Oslo. Fredrikke Tønder Olsen regnes som ei særpreget og aktiv kvinne, viljesterk, målbevisst, opptatt av rettferdighet og likhet mellom kjønnene.

Svein Laumann

Det naturlige utgangspunktet for å drøfte temaet for dette fordraget er å ta utgangspunkt i den norske og internasjonale debatten om medienes rolle i samfunnet. Debatten om mediene, deres utvikling og effekt på samfunnet er ikke av ny dato. Debatten, med bidrag fra politikere og forskere, omfatter ulike aspekter ved mediene, med et særlig fokus på medienes rolle og makt i den demokratiske prosess. Det er mulig å skille mellom pessimistiske og mer optimistiske bidrag i debatten.

Pessimistene antar at medienes påvirkning av den politiske prosess best lar seg forstå som forfall, ensretting, tabloidisering og personfokus. Thomas Mathiesen (2002) er en av de fremste representanter i Norge for denne retningen, og han argumenter i sin bok for at mediene i stadig større grad har fokus på det personlige og individuelle, og at utviklingen går mot stadig mer underholdning, på bekostning av seriøs informasjon og resonerende debatt. Den siste norske makt- og demokratiutredningen har gitt sitt bidrag til den rådende pessimismen. Her blir medienes forfall sett i sammenheng med pressens løsriving fra partiene, noe som antas å føre til en standardisering av massemediene (Tranvik og Selle 2003).

Det antas at mediene – når de ikke lenger representerer ulike samfunnsgrupper – prioriterer og presenterer stoffet på samme måte. Medienes dekning beskrives som meningsmoter, uten en kritisk behandling av stoffet, og med et mål om å tilfredsstille umiddelbare følte behov. Det argumenteres for at medienes standardisering fører til en avvikling av det norske folkestyret. I maktutredningens sluttbok, gir forfatterne følgende beskrivelse: Medienes frigjøring fra politikken har styrket ”medienes premiss- og dagsordensmakt”. Prisen for denne utviklingen er en personfokusering som endrer politikernes atferd. Politikerrollen blir mindre argumentativ, med vekt på følelser, hvor mediene avgjør hva som faller i smak (Østerud, Engelstad & Selle, 2003).

Det finnes, i den internasjonale medieforskningen, en rekke bidrag til kritikken av mediene. Mye av denne kritikken er inspirert av Habermas (1971) sin historiske analyse av den borgerlige offentlighetens forfall. Den borgelige offentlighetens fremvekst, hvor mediene har en sentral rolle, beskrives av Habermas som avgjørende for fremveksten av en politisk og demokratisk offentlighet. Det antas at medienes oppgave er å formidle argumentasjon, informasjon og stoff til ettertanke, og skape et forum for den offentlige debatt.

Den borgelige offentlighetens forfall henger bl.a. sammen med medienes omdanning til kommersielle virksomheter, som prioriterer underholdning fremfor samfunnsrelevant informasjon og debatt. Som en følge av denne utviklingen hevder Habermas at den offentlige debatt er blitt en slags form for iscenesatt underholdning. Offentligheten er ikke et rom hvor

meninger dannes. Den er et sted hvor meninger og makt vises frem etter å ha blitt dannet i lukkede rom.

Optimistene legger vekt på ulike aspekter ved samspill mellom medier og aktører. Det fokuseres her på den såkalte populærjournalistikken, og det argumenteres for at dette er en form for journalistikk som representerer vanlige folk, mannen i gata, etc. Det antas at populærjournalistikken er en form for journalistikk som bringer frem vesentlige nyhetssaker for den offentlige debatt (Eide 2001). I forlengelsen av denne posisjonen blir det hevdet at populærjournalistikken er et viktig maktgrunnlag og legitimeringskilde for politiske beslutninger.

Internasjonalt finnes det flere bidrag til denne mer optimistiske oppfatning av mediene og deres rolle i samfunnet. Britiske kulturstudier er opptatt av arbeiderklassens motstand mot mediepåvirkning (Hall 1980). John Fiske ser tabloidjournalistikken som et symbolsk uttrykk for underklassens opprør mot elitens kontroll med det offentlige meningsrommet (Fiske 1987). Det argumenteres med at tabloidjournalistikken bidrar til å utfordre etablerte sannheter og virkelighetsoppfatninger, og bidrar til å revitalisere et svekket demokrati (van Zoonen 1998).

Hvem har mest rett i debatten? Mediene og den offentligheten de skaper har flere sider. Det finnes en utvilsom en sterk tendens til underholdning, men jeg vil argumentere for at mediene omfatter flere aspekter, med betydning for makt og demokrati. Pessimistene synes å se bort fra at den nye offentligheten som mediene har skapt, bidrar til endringer i makten og politikken natur i det moderne samfunnet. Mye taler for at kommunikasjonsmedienes utvikling skaper en ny offentlighet, som setter i gang prosesser med demokratisk deltakelse utenfor det politiske system, med implikasjoner for vår forståelse av demokratiet.

Medienes rolle og makt

Den klassiske forståelsen av offentligheten er i stor grad fundert på den offentlighet som vokser frem i det tidlige moderne samfunn. Denne institusjonen er grunnlagt på en på en ide om offentligheten som en slags agora, hvor mennesker møtes og fører dialog om vesentlige samfunnsspørsmål. I følge Habermas kjennetegnes denne dialogen av argumentasjon og resonnement, og med mål om konsensus (Habermas 1971). Når dette idealet legges til grunn for å bedømme dagens offentlighet, er det nærmest uunngåelig at denne vil bli sett som et forfall. Hvis vi skal få frem andre sider ved mediens rolle i dagens offentlighet, er det

avgjørende at vi forsøker å finne frem til perspektiver som legger til grunn andre måter å se på deltakelse og offentlig meningsdannelse.

En rekke forskningsbidrag taler for at medienes rolle i den offentlige meningsdannelse og definisjonsmakt bør ses i lys av medienes samspill med aktører i samfunnet. Dette samspillet er orientert mot mottakerne, deres verdier, oppfatninger og forståelse (Eide 2001, Lund 2002). Det antas medienes makt og rolle er knyttet til denne vekselvirkningsprosessen, hvor mediene kan styrke eller svekke makten til aktører, institusjoner eller systemer. Medienes rolle i samspillet med samfunnets aktører er et viktig spørsmål innenfor denne forskningen. Thompson (2001, 2002) argumenterer i sin teori om *samfunnets medialisering*¹ for at mediene spiller avgjørende rolle i dette samspillet. Det antas at mediene skaper nye former for kommunikasjon, hendelses- og utviklingsforeløp i samfunnet. Noe som skaper nye maktforhold, og er bestemmende for samfunnsutviklingen.

Det er innenfor forskningen ulike oppfatninger av medienes makt i samfunnet, deres betydning for politikk, samfunnet, demokrati og deltakelse. Forskningen på *medienes dagsordensfunksjon* legger vekt på at medienes makt synes å øke når de er de er samstemte, men mottakernes fortolkning kan redusere effekten (MacComs & Shaw 1997). Det finnes flere maktbegreper som kan kaste lys over hvordan mediene samspiller med aktørene i samfunnet, men jeg vil her argumentere for en tilnærming hvor jeg ser på medienes rolle i lys av begrepet *symbolsk makt*. Jeg definerer symbolsk makt som maktformer knyttet til aktørers kontroll og evne til å ta i bruk medier, språk, kommunikasjon og symboler for å påvirke eller tilskynde handlinger, eller fremme bestemte virkelighetsoppfatninger i bestemte situasjoner (Thompson 2001, Poggi 2001).

Å se på mediene i lys av begrepet symbolsk makt, innebærer at jeg vil anlegge et sosiologisk perspektiv på medienes makt i samfunnet. I følge Bourdieu består det moderne samfunnet av en rekke felt, som er selvstendige, men som også relaterer seg til andre felt (Bourdieu 1987, 1991, 1996). Politikkfeltet, mediefeltet, utdanningsfeltet, og kulturfeltet er eksempler på slike sosiale interaksjonsfelter. I det sosiale interaksjonsfeltet er aktørene plassert i ulike posisjoner avhengig av hvilke ressurser som står til rådighet for dem. Disse ressursene kan i følge Bourdieu være økonomiske, kulturelle eller symbolske.

I det sosiale interaksjonsfeltet kjemper aktører, plassert i ulike posisjoner, om kontroll over høyt verdsette ressurser. Bourdieu antar at disse ressurser kan konseptualiseres som

¹ Thompson er særlig opptatt av det institusjonelle grunnlaget for "kulturens medialisering", (Thompson 2001: 57). Samfunnets medialisering kan mer generelt beskrives som "the process whereby media increasingly come to saturate society, culture, identities and everyday life" (Fornäs 1995: 1).

kapital når de blir gjenstand for kamper mellom aktørene. Aktørene kjemper også om definisjonene av hva som kan anses for å være de mest verdsette ressursene i et felt, og feltet er derfor en arena for kamper om legitimasjon. I sosiale situasjoner omdannes disse ressursene til kapital. Bourdieu skiller mellom *kulturell kapital*² og *økonomisk kapital*³, og summen av disse kapitalformene bestemmer en gruppes plassering i et felt. Ulike felt har ulike former for kapital, og aktørens sammensetning av kapital varierer. Symbolsk kapital er en særegen form for kapital, og kan defineres som den mengde heder, prestisje, anerkjennelse som tilskrives et individ, gruppe, posisjon eller institusjon. Alle former for kapital er konvertible med symbolsk kapital, som når de anerkjennes har effekter i form av symbolsk makt. Oppnådd anerkjennelse, kan endre eller opprettholde en aktørs posisjon i et felt, og øke eller redusere en aktørs kapital.

Medieviteren Tore Slaatta har benyttet seg av Bourdieus teori i sin analyse av *Den norske medieorden* (2003). I denne boken forstås mediene som plattformer for diskurser eller symbolkretsløp innenfor og på tvers av ulike felt. Symbolsk makt ses her som en maktform som utøves og virker gjennom *beskrivelser og forståelser* som anses for å være gyldige. Slaatta anser at disse forståelsene og beskrivelsene best kan analyseres som en del av et maktforhold, ved å se på avsenderens posisjon. I sin tilnærming til mediernes makt, er det derfor ikke kommunikasjonen i seg selv, som er en kilde til symbolsk makt. I følge Slaatta har kommunikasjonen en *ekstra verdi*, en symbolsk kapital, som er forbundet med avsenderens posisjon i feltet eller samfunn. Mediernes makt og kommunikasjon må forstås i lys av avsenderens posisjon, og det felt aktørene er situert i. Mediernes makt består i at de kan verdien av den symbolske kapitalen, som ulike aktører har til rådighet i bestemte situasjoner. Mediene kan styrke eller svekke makt og maktforhold, som finnes hos aktører, organisasjoner eller institusjoner.

En innvending mot Slaatta (2003) og Bourdieu (1987, 1991, 1996) er forbundet med at symbolsk makt knyttes til aktørens posisjon alene, og ser bort det jeg vil omtale som den *medierte kommunikasjonens egenverdi*. Det redegjøres i disse teoriene ikke for hvordan mediene skaper nye maktforhold.

Bourdieu er blitt kritisert for å legge for stor vekt på struktur og posisjon, og se bort fra, eller vie liten oppmerksomhet til mediernes rolle i det senmoderne samfunnet (Garnham 1993, Calhoun 1995). I det medierte samfunn er anerkjennelse ikke bare knyttet til interne

² Kulturell kapital: mengde anerkjente former for kunnskap og ferdigheter og utdanning som et individ, gruppe eller ferdigheter og utdanning som et individ, gruppe eller aktør besitter.

³ Økonomisk kapital: den mengde materielle ressurser et individ, en gruppe eller aktør rår over.

mekanismer i det enkelte felt, men noe som kan oppnås eller tapes i offentligheten. Kritikerne hevder at i det medialiserte samfunn spiller massemediene en viktig rolle for symbolsk makt (Thompson 2001), en rolle som Bourdieu i beste fall bare delvis anerkjenner. Teorien tar ikke opp i seg mediernes utvikling, og andre samfunnsendringer, som bidrar til at mediene skaper nye former for makt, og bidrar til samfunnsendring.

Senmodernitet og mediernes makt

For å forstå hvorfor mediene skaper nye maktforhold i samfunnet, er det nødvendig å se nærmere på noen markante trekk ved det senmoderne samfunn. Sosiologene Anthony Giddens (1992, 1994) og Ulrich Beck (1992) omtaler dagens samfunn som et *risikosamfunn* og et *post-tradisjonelt samfunn*. Risikosamfunnet er et samfunn hvor det oppstår nye og globale risikoer, som skaper usikkerhet og utrygghet hos individene. I følge Giddens forsterkes denne usikkerhet og tvil av tradisjonens forvitring. Han antar at vitenskap, og fremvekst av ekspertsystemer i noen grad kan kompensere for denne usikkerheten, men disse systemene er ikke lenger i seg selv i stand til å skape trygghet for individene.

De grunnleggende endringsprosessene som det moderne samfunn gjennomgår, gir mediene og den offentlige debatt en helt sentral rolle i samtiden. Gjennom mediene blir de globale miljøproblemene synlige og tilgjengelige, og det foregår i mediene en kamp mellom aktører som opptrer som eksperter eller autoriter på miljøspørsmål med sikte på å oppnå tillit og å vinne gehør i offentligheten for sin forståelse av miljøspørsmålene.

Mediene utgjør en arena for debatt og diskursiv strid om de nye riskene, hvor mediene selv er en aktør. Tillit er blitt et påtrengende spørsmål i samtiden, og det er her mediene kommer inn. I det senmoderne samfunnet har mediene, som den danske medieprofessoren Hjarvard (1999) formulerer det, fått en avgjørende rolle som *forhandlere av samtykke og tillit*. Mediene spiller en stadig viktigere rolle for den politiske kommunikasjon i samfunnet. Nordiske medieforskere antar at mediernes produksjon av tillit og samtykke, utøver en betydelig innflytelse på den politiske den politiske beslutningsprosess (Eide 2001). Det antas at mediernes produksjon av tillit er blitt viktigere, når partiene ikke lenger representerer bestemte samfunnsklasser, og når saks- og personfokuset blir mer fremtredende i journalistikken. Den medieproduserte tillit er vesentlig for politikernes troverdighet, for beslutningenes legitimitet, og for å oppnå eller utøve makt.

Medienes rolle i miljødebatten - en casestudie av debatten om gasskraftverk

Den offentlige debatt om gasskraftverk er godt egnet for å undersøke forholdet mellom aktører, medier og politikk i det norske samfunn. Debatten om gasskraftverk i Norge, er helt sentral i det som er blitt omtalt som de siste tiårs store miljøkamp, og involverer de mest markante aktørene i miljøfeltet. Fordi miljøpolitikken både angår parti- og parlamentarisk politikk er dette en velegnet case for å belyse mediernes rolle i den offentlige debatt, og å avdekke hvordan mediene skaper nye maktforhold og utviklingsforløp i samfunnet.

I min diskursanalytiske undersøkelse av debatten, slik den kommer til uttrykk i 5 norske aviser (Aftenposten, Dagbladet, Bergens Tiende, Dagsavisen og Dagens Næringsliv), har jeg satt søkelys på hvordan ulike aktører, situert i miljøfeltet, bruker mediene med sikte på å vinne frem med en bestemt virkelighetsforståelse i debatten om gasskraftverk i Norge, og hvordan mediene med sine fremstillinger av miljøpolitikk velger ut og gir gehør til enkelte aktører og deres virkelighetsforståelse (Bratland 2008)⁴.

Jeg har i min undersøkelse tegnet et kart over de forskjellige måter som aktører og medier fremstiller miljøpolitikk på i debatten om gasskraftverk i Norge (henholdsvis aktørdiskursorden og mediediskursorden). En sammenlikning av det jeg omtaler som aktørenes diskursorden og mediernes diskursorden, kaster lys over samspillet mellom aktører og medier, og hvordan mediene opptrer som selvstendige aktører i sin fremstilling av politikk, og gjennom denne funksjonen fordeler tillit og anerkjennelse til aktørene og deres diskurser.

På den ene side benytter medier og aktører medieinnholdet som en viktig ressurs, for å tolke hendelser og fremme bestemte virkelighetsforståelser, slik de kommer til uttrykk i den offentlige debatt. På den annen side trekker avisene i sine kommentarer og ledere på diskurser som er til stede i den offentlige debatt. Ved å reprodusere, og å gi gehør til enkelte aktørdiskurser, og ved å settes sammen ulike diskurser og representasjoner på nye måter i sine fortolkningsrepertoarer, tilskynder pressen bestemte handlinger og virkelighetsoppfatninger i den demokratiske prosess. Det bildet som dannes, når jeg sammenlikner kartene, viser at det er en vekselvirkning mellom aktører og medier i den offentlige debatt om gasskraftverk, hvor mediene bruker elementer fra aktørdiskursene, og setter disse sammen på nye måter i sine

⁴ Min undersøkelse omfatter aktørenes og mediernes fremstillinger av miljøpolitikk i debatten om gasskraftverk i Norge. Aktørene som er med i undersøkelsen omfatter de mest aktive tilhengere og motstandere av gasskraftverk. Aktørenes og mediernes fremstillinger er kartlagt på grunnlag av innlegg, oppslag, kommentarer og ledere i 5 utvalgte aviser. Det meste av dette materialet er fra perioden 1995-2001.

fortolkningsrepertoarer. En sammenlikning mellom aktør- og mediediskursorden viser likheter, men også forskjeller i aktørenes og pressens framstillinger av miljøpolitikk:

- Den mest klare likheten mellom de to diskursive terrene, er at Arbeiderpartiets framstilling av miljøpolitikk, omtalt som vekst med verndiskursen, er den dominerende diskursen innenfor både aktør- og mediediskursordenen.
- Men det er også forskjeller når vi ser på denne diskursen isolert sett. Mens Arbeiderpartiets *vekst med vern diskurs* står sterkt i både aktør- og mediediskursorden, er pressen i sin framstilling av miljøpolitikk, negative eller ambivalente overfor denne diskursens forståelse av *ansvar for og løsning av miljøproblemene*. Pressens framstilling av miljøpolitikk er preget av en massiv mistillit til Ap og stortingsflertallets miljøargumentasjon for konvensjonelle gasskraftverk. Pressen antar, i strid med de politiske aktørenes framstilling, at de planlagte gasskraftverkene vil komme i tillegg til de danske kullkraftverkene, og dermed føre til en betydelig økning i utslipp av klimagassen CO₂. Pressen aksepter heller ikke Ap og stortingsflertallets tolkning av Kyoto-avtalen, og legger vekt på at det er de nasjonale målene som setter taket for utslippene.
- Medienes og aktørenes diskursorden skiller seg mest fra hverandre ved at Bellonas framstilling av miljøpolitikk, omtalt som den *pragmatisk-økologiske diskurs*, er en dominerende diskurs i mediene. Pressen trekker i sin framstilling av miljøpolitikk på den pragmatisk-økologiske diskurs, både i spørsmål om ansvar, men særlig i spørsmålet om løsning på miljøproblemene. Mens det innenfor aktørdiskursordenen er konflikt om hvordan det norske samfunn best kan løse sine miljøproblemer, er pressen positiv og har tillit til en miljøpolitikk som stiller krav om ny teknologi for å redusere forurensingen. I debatten tar pressen Bellonas perspektiv, og anerkjenner utslippsfrie gasskraftverk som en akseptabel løsning på miljøproblemene. Mens det innenfor aktørdiskursordenen er konflikt om denne løsningen, legger pressen i sin framstilling vekt på de positive effektene med bruk av ny teknologi, både for miljøet og kraftforsyningen, men også som en ny næringsvei for energinasjonen Norge.

- I sin fremstilling av hvordan det norske samfunnet best kan ta ansvar for sine miljøproblemer, er pressen delvis ambivalent, og delvis i konflikt med Ap og stortingsflertallets forståelse, når det gjelder miljøforpliktelser, nasjonalt lovverk og Kyoto-avtalen. I sin fremstilling av dette spørsmålet trekker pressen på miljøbevegelsens diskurser, og anerkjenner argumentet om at *Norge må ta ansvar for sine egne utslipp*, både av hensyn til miljøet, men også ut i fra nasjonal lovgivning og Kyoto-avtalen. Etter Kyoto aksepterer ikke pressen påstanden fra Ap og de økonomiske aktører, om at Norge tar sitt ansvar for miljøet ved å bygge konvensjonelle gasskraftverk, selv om denne avtalen åpner opp for kvotehandel. I pressens fremstillinger, fremstår konvensjonelle gasskraftverk som en lite akseptabel løsning på miljøproblemene.
- En siste viktig forskjell trer frem, ved å sammenlikne fremstillingen av det jeg omtaler som forholdet mellom *parlamentarisk politikk* og *subpolitikken* til miljøgruppene. Innenfor aktørenes diskursorden har den tradisjonelle parlamentariske politikken - her representert ved vekst med verndiskursen – en dominerende stilling. Aktørenes diskursorden reproducerer dels den tradisjonell politikken, og opprettholder dels stortingsflertallets oppfatning av miljøpolitikk. Denne politikken legger vekt på et markedsbasert miljøvern, erstatter det nasjonale perspektiv med et globalt perspektiv, og bygger på prinsipper om internasjonal byrdefordeling, felles og internasjonale tiltak for å redusere utslipp av klimagasser. Selv om det er konflikt mellom de politiske aktører og miljøbevegelsen om den parlamentariske miljøpolitikken, må det konstateres, ut i fra en isolert betraktning, at subpolitikken til gruppene i miljøbevegelsen i liten grad vinner frem i dette diskursive terrenget.
- Ser vi på mediernes diskursorden er bildet et ganske annet. Pressen trekker i sin fremstilling på parlamentarisk politikk, men også på subpolitikken, som har sitt utspring i miljøbevegelsen. Det som skiller mediernes diskursorden fra aktørenes diskursorden, er at subpolitikken har en langt sterkere stilling i pressens fremstillinger av miljøpolitikk. I den offentlige debatt, trekker pressen på miljøbevegelsens diskurser, i sin fremstilling av ansvar for og løsning av miljøproblemene. Pressen bringer på denne måten subpolitikken inn i den demokratiske prosess, og utvider grensene for hva vi kan forstå med miljøpolitikk. Denne funksjonen, hvor pressen i sin fremstilling trekker på subpolitikken virkelighetsforståelse i sine fortolkningsrepertoarer, har konsekvenser for demokratiet og for forståelsen av miljøpolitikk i det politiske felt, men også for

symbolsk makt, og verdien på den symbolske kapitalen til aktørene som deltar i den offentlige debatt om gasskraftverk i Norge. Det er liten tvil om at mediens fremstilling i den offentlige debatt er et sentralt element, som forklarer Norges storstilte satsning på CO₂-fangst og CO₂-frie gasskraftverk.

Avsluttende bemerkninger

Er dagens medier preget av forfall, eller er det slik at deres utvikling gir et nytt grunnlag for makt og demokrati i samfunnet?

Det er liten tvil om at underholdning er et vesentlig aspekt ved dagens medier, men pessimistene ser bort i fra andre aspekter ved mediene. Min studie av den offentlige debatt som gasskraftverk indikerer at samspillet mellom medier og aktører har fått en økende betydning. I det medialiserte samfunn er mediene blitt avgjørende for å få satt nye temaer på dagsorden, og for å uttøve makt. Forfallteorien ser bort i fra hvordan mediene skaper nye maktforhold i samfunnet, og tilskynder bestemte virkelighetsoppfatninger og handlingsalternativer.

I henhold til de pessimistiske posisjonene er norske skrift- og etermedier preget av en utvikling med stadig mer underholdning, på bekostning av seriøs informasjon og resonnerende debatt, noe som gjør borgerne til dårlige medspillere i den demokratiske prosess, og representerer som sådan en trussel mot det norske demokratiet. Men selv om underholdende stoff gir den offentlige debatt dårlig vilkår, og selv om dette er et aspekt ved dagens medier, er denne argumentasjonen lite overbevisende i forhold til viktige nyhets saker og debatter av den typen som jeg har undersøkt. Selv om en casestudie ikke uten videre gir grunnlag for å friskmelde pressen og den norske offentligheten, gir min undersøkelse argumenter for å hevde at pressens fremstillinger av saken, deres nyhetsdekning, men også selvstendige og til dels kritiske holdninger, utviklet i et samspill med aktørene, er med på å skape en offentlig debatt med kvaliteter som gir grunn til optimisme på vegne av demokratiet.

Den offentlige debatt om gasskraftverk er en mediert drøftingsprosess, med avveining av argumenter og synspunkter, hvor aktørene tar hensyn til andre og konkurrerende fremstillinger, og hvor samhandlingen bringer frem nye former for informasjon, kunnskap og virkelighetsforståelser. Denne drøftingsprosessen omfatter ikke bare oppnådde former for enighet, men like mye konflikt og ønske om å endre den etablerte parlamentariske miljøpolitikken. Fordi debatten omfatter grupper i miljøbevegelsen engasjert i subpolitikken, får debatten karakter av å være en allmenn drøftingsprosess, som utvider den demokratiske

praksis ved at den omfatter fremstillinger av miljøpolitikk med vurderinger, argumenter og virkelighetsforståelser, som ikke inngår i den tradisjonelle parlamentariske politikken. Debatten bidrar til en demokratisering av miljø- og risikovurderingene, og retter offentlighetens oppmerksomhet mot den usikkerhet og de mulige miljørisiker som er knyttet til store utslipp av CO₂ og globale klimaendringene.

I debatten om gasskraftverk, spiller pressen en klart positiv rolle, ved å være en følsom sensor ovenfor nye problemstillinger, og på selvstendig grunnlag forme sine fremstillinger av miljøpolitikk med utgangspunkt i de argumenter, vurderinger og virkelighetsforståelser som er fremsatt i debatten. I sine fremstillinger, tildeler pressen anerkjennelse og tillit til gruppene i miljøbevegelsen, og styrker subpolitikkenes stilling. På denne måte er pressen med på å skape en kritisk offentlighet, som utfordrer partier og politiske makthavere, ved å sluse nye problemstillinger inn i det politiske felt og influere på den politiske beslutningsprosess. Debatten har bidratt til at temaer som reduksjon i de nasjonale utslipp av klimagasser og gasskraftverk med CO₂-rensing, er i dag blitt sentrale problemstillinger i den institusjonaliserte miljøpolitikken. *Disse problemstillingene, som tidlige ble neglisjert, er blitt en del av virkelighetsforståelsen til flere politiske partier, og er et resultat som henger sammen med den offentlige debatt, og en offentlighet som er med på å fornye demokratisk politikk.*

Fremveksten av den offentlige debatt som en mediert begivenhet, henger sammen med omfattende sosiale og politiske forandringer i samfunnet, hvor mediene er blitt dommere i forhold til de stridende partene som deltar i debatten. Vi kan mislike at mediene har fått en slik makt, og vi kan som representanter for forfallteorien påpeke tendensen til underholdning, forflating og standardisering i mediene, men ved å ta dette utgangspunktet vil vi aldri forstå hva den offentlige debatt dreier seg om i dag. De store endringene i samfunnet, hvor tradisjoner og kunnskaper er blitt foranderlige, og hvor tidligere fellesskap mellom politiske partier og ulike samfunnsgrupper går i oppløsning, og hvor velgernes sosiale bakgrunn ikke lenger er avgjørende for deres politiske lojalitet, har ført til fremveksten av ny type politikk. I det posttradisjonelle samfunn, med moderne risiker som skaper en ontologisk usikkerhet for individene, er tillitspolitikk blitt mye viktigere enn tidligere. Takket være denne utviklingen har den offentlige debatt fått en ny betydning, ved å bli en arena hvor politikere må konkurrere med andre aktører om troverdighet og tillit, ved å forsøke å vinne frem og få gjennomslag i pressens fremstillinger. Politiske ledere, partier, men også mektige økonomiske aktører, vil utvilsomt bruke stadig flere ressurser, i sine forsøk på å få kontroll med pressens fremstillinger. Men som min undersøkelse viser er den partiløse pressens fremstillinger

relativt ukontrollerbare, og pressen former sin fremstilling av miljøpolitikk på en uavhengig og selvstendig måte. *Med tillitspolitikkenes fremvekst, får kommunikasjonen i seg selv en ny kraft og betydning i den offentlige debatt, samtidig som aktørenes posisjon og status i et felt, eller i samfunnet, får mindre betydning for aktørenes muligheter for å vinne frem og få gehør i mediene.*

Tillitspolitikkenes fremvekst, har forsterket mediernes rolle som forhandlere av tillit og anerkjennelse, og den offentlige debatt er blitt et drama med kamper om symbolsk makt, der anerkjennelse og tillit står på spill. Aktørene som deltar i den offentlige debatt om viktige nyhetssaker, kan uavhengig av posisjon, både vinne og tape tillit. Tillit og anerkjennelse er viktige kilder til symbolsk makt. I et medialisert samfunn, hvor tillitspolitikken trer frem som en erstatning for den mer ideologisk funderte politikken basert på klasse og sosial bakgrunn, blir politikere, men også andre sosiale aktører mer avhengig av mediernes produksjon av tillit, både for sette nye temaer og problemstillinger på den politiske dagsorden, men også for å utøve politisk makt på en legitim måte. I dagens samfunn er den mediebaserte produksjonen av tillit og anerkjennelse blitt en svært viktig kilde til symbolsk makt, og denne form for makt kan oppnås og vedlikeholdes ved aktivt å delta i den offentlige debatt. For den enkelte aktør, er oppnåelse av anerkjennelse og tillit i mediernes fremstillinger en uvurderlig ressurs, som tilskynder bestemte handlinger og virkelighetsoppfatninger innenfor og mellom ulike felt, noe som øker muligheten for å influere andre og å utøve makt.

Litteratur

- Beck, U. (1992), *Risk Society. Toward a New Modernity Risk Society*. London: Sage
- Bourdieu, P. (1984), *Distinction. A Social Critique of the Judgment of Taste*. London: Routledge & Keagan Paul
- Bourdieu, P. (1987), *Kultursociologiska texter. I utvalg av D. Broady & M. Palme (red.)*. Stockholm: Salamander
- Bourdieu, P. (1991), *Language and Symbolic Power. I: J. B. Thompson (red.)*. Cambridge: Polity
- Bourdieu, P. (1996a), *Symbolisk makt. Artikler i utvalg*. Oslo: Pax Forlag.
- Bratland, E. (2008), *Symbolisk makt, demokrati og medier. En diskursanalytisk undersøkelse av miljøpolitikk i den offentlige debatt om gaskraftverk i Norge 1995-2001 (under utgivelse)*.
- Eide, M. (2001), *Til dagsorden!: journalistikk, makt og demokrati*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Fiske, J. (1987), *J. (1987), Television Culture*. London: Methuen
- Fornäs, J. (1995), *Cultural Theory & Late Modernity*. London: Thousand Oaks, New Delhi: Sage
- Giddens, A. (1992), *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press
- Giddens, A. (1994a), "Living in a post-traditional society", s. 56-109. 109. I: U. Beck, Giddens, A. & S. Reflexive Modernization. Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order. Cambridge: Polity Press. Cambridge: Polity Press
- Habermas, J. (1971). *Borgerlig offentlighet*. Oslo: Gyldendal
- Hall, S. (1980), "Encoding / Decoding", s. 128-138. I: S. Hall et al (red.), *Culture, Media, Language*. London: Hutchinson
- Hjarvard, Stig (1999), "Politik som mediemontage. Om medienes forandring af den politiske kommunikation", s 30-51. I: J.G. Andersen, P. M. Christiansen & T. B. Jørgensen (red.), *Den demokratiske udfordring*. København: Hans Reitzel Forlag
- Lund, A.B. (2002), *Den redigerende magt – nyhedsinstitutionernes politiske indflytelse*. Århus: Aarhus Universitetsforlag
- Mathiesen, T. (2002), *Makt og medier. En innføring i mediesosiologi*. Oslo: Pax forlag
- McCombs, M. E. & D. L. Shaw (1972/1997), "The Agenda-Setting Function of Mass Media". I: O. Boyd-Barrett & C. Newbold (red.) *Approaches to Media: A Reader*. London, Arnold, s. 153-163
- Poggi, G. (2001), *Forms of Power*, Cambridge: Polity Press
- Rønning, R. (2001), *Vårt politiske Norge*. Bergen: Fagbokforlaget
- Schwebs, T. & H. Østbye (2001) *Media i samfunnet*. Oslo: Samlaget
- Slaatta, T. (2003), *Den norske medieorden. Posisjoner og privilegier*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Thompson, J. B. (2001), *Medierne og moderniteten: en samfundsteori om medierne*. København: Reitzel
- Tranvik, T. & P. Selle (2003), *Farvel til folkestyret?: nasjonalstaten og de nye nettverkene*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Zoonen, V. (1998), "A day at the zoo: political communication, pigs and popular culture". *Media, Culture & Society*, 20, 2: 183-200
- Østerud, Ø. F. Engelstad. & P. Selle (2003), *Makten og demokratiet. En sluttbok fra Makt- og demokratiutredningen og demokratiutredningen*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Fredrikke – Organ for FoU-publikasjoner – Høgskolen i Nesna

Fredrikke er en skriftserie for mindre omfangsrike rapporter, artikler o.a som produseres blant personalet ved Høgskolen i Nesna. Skriftserien er også åpen for arbeider fra høgskolens øvingslærere og studenter.

Hovedmålet for skriftserien er ekstern publisering av Høgskolen i Nesnas FoU-virksomhet. Høgskolen har ikke redaksjonelt ansvar for det faglige innholdet.

Redaksjon

Hovedbibliotekar

Trykk

Høgskolen i Nesna

Omslag

Grafisk design: Agnieszka B. Jarvoll

Trykk: Offset Nord, Bodø

Opplag

Etter behov

Adresse

Høgskolen i Nesna

8700 NESNA

Tlf.: 75 05 78 00 (sentralbord)

Fax: 75 05 79 00

E-post: postmottak@hinesna.no

Oversikt utgivelser Fredrikke

Hefter kan bestilles hos Høgskolen i Nesna, 8700 Nesna, telefon 75 05 78 00

Nr.	Tittel/forfatter/utgitt	Pris
<u>2008/8</u>	Sosialt utviklende og lærende prosesser i små og større læringsmiljøer / Jan Birger Johansen	70,-
<u>2008/7</u>	Evaluering av Lesefokus – leseopplæring ved Selfors barneskole / Anne-Lise Wie	115,-
<u>2008/6</u>	Grotting i skolen : tre grotter i "Ørnflåget" i Nesna – ferdsele, muligheter og faglig tilnærming / Pål Vinje	55,-
<u>2008/5</u>	Den mangelfulle konstruktivismen i studiet av miljøbevegelsen/ Erik Bratland	40,-
<u>2008/4</u>	Deltids allmennlærerutdanning : opplæringsboka som verktøy i praksisfeltet (4. utg.) / Patrick Murphy, Morten Mediå (rev.)	65,-
<u>2008/3</u>	The Teacher for the Knowledge Society : With contributors from Argentina, Norway, Poland and USA / Nilsen, Harald & Elzbieta Perzycka (red.)	145,-
<u>2008/2</u>	Evaluering av arbeidet mot mobbing i fådeltskolen : muligheter og hindringer i forbindelse med implementeringen av et nasjonalt program mot mobbing i fådelte skoler (kortversjon) / Oddbjørn Knutsen	60,-
<u>2008/1</u>	Sammen om formidling : Høgskolen i Bodø og Høgskolen i Nesna fellesarrangementer under Forskningsdagene 2007, Mo i Rana / Ander-Trøndsdaal, Kerstin m.fl (red.)	75,-
<u>2007/14</u>	ICT in educational context : exchanging knowledge between Czech, Norway and Poland / Siemieniecka-Gogolin, Dorota og Harald Nilsen	85,-
<u>2007/13</u>	Kids and Internett/Barn og internett : A Polish-Norwegian look at the digital world of kids/et polsk-norsk blikk på barn og unges digitale hverdag / Beata Godejord og Per Arne Godejord (red.)	175,-
<u>2007/12</u>	Om styrking av samisk språk og identitet med vekt på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjeldal 25.-26.januar 2007 / Marius Meisfjord Jøseveld (red.)	75,-
<u>2007/11</u>	Når språk møter språk : om forholdet mellom morsmål og målspråk / Øyvind Jenssen	120,-
<u>2007/10</u>	Samspill med fokus på barneperspektivet : studentoppgaver fra studiet Småbarnspedagogikk 2006-2007 / Bjørg Andås Ohnstad (red.)	125,-
<u>2007/9</u>	Matematikk på ungdomstrinnet : med IKT og Cabri som verktøy / Harald Nilsen og Henning Bueie	45,-
<u>2007/8</u>	Hva viser småbarnsforskningen om barns sosiale utvikling i tidlige leveår? : en kritisk gjennomgang av psykoanalytiske, læringspsykologiske og tilknytningsteoretiske forklaringer / Oddbjørn Knutsen	55,-
<u>2007/7</u>	Lese og skrive og regne er gøy... : arbeid med begynneropplæring i lærerutdanningene ved Høgskolen i Nesna 2003-2007 / Anne-Lise Wie (red.)	160,-
<u>2007/6</u>	Dannelsesperspektivet i lese- og skriveopplæringen og ansvarsfordeling som grunnlag for videre utviklingsperspektiver / Elsa Løfsnæs	220,-
<u>2007/5</u>	Language learning - additional learning - learning environment - teachers's role : classroom studies in Czech Republic and Poland / Harald Nilsen	70,-
<u>2007/4</u>	På den åttende dag : en reise i en lærers erfaringer / Harald Nilsen	35,-
<u>2007/3</u>	The School Reform – 2006: Knowledge Promotion : a critical view Den norske skolereformen – 2006: Kunnskapsløftet : et kritisk blikk / Harald Nilsen	30,-
<u>2007/2</u>	Holocaust : rapport fra et dramaforløp med utgangspunkt i Joshua Sobols' skuespill "Ghetto" / Tor Helge Allern	200,-
<u>2007/1</u>	Curriculumtenkning innen TIMSS : metodeutvikling	120,-
<u>2006/11</u>	Forskjellighet og likeverdighet : en dekonstruktiv lesning av kunnskap og utdanning i den fådelte skolen / Anita Berg-Olsen	50,-
<u>2006/10</u>	Små skoler i små samfunn : å studere utdanning og læring i kontekst / Anita Berg-Olsen	50,-
<u>2006/9</u>	Bruk av Moodle som læringssystem og et sosialt samspill mellom studenter / Tom Erik Nordfonn Holteng og Laila Matberg	40,-

<u>2006/8</u>	Veiledning av nyutdannede lærere på Helgeland : nyutdannede lærere – halvfabrikata eller ferdigvare? / Knut Knutsen	100,-
<u>2006/7</u>	Om styrking av samisk språk og identitet med vekt på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjelldal 26.-27.januar 2006 / Knut Berntsen (red.)	60,-
<u>2006/6</u>	Psykologisk subdeprivasjon hos barn i tidlige leveår og konsekvenser for den semantiske og fonologiske språkutviklingen / Oddbjørn Knutsen	50,-
<u>2006/5</u>	Phonetics : A Practical Course (cd-rom) / Patrick Murphy	100,-
<u>2006/4</u>	Barn og unges digitale hverdag : lærere og lærerstudenter diskuterer overgrepssproblematikk i digitale medier / Per Arne Godejord (red.)	250,-
<u>2006/3</u>	News og BitTorrent som verktøy for formidling av overgrepsmateriale : studentrapporter fra Prosjekt Gå inn i din tid, 1.år bachelor informatikk, HiNe / Per Arne Godejord (red.)	40,-
<u>2006/2</u>	Learning Management System og foreleserens opplevelse av jobbytelse / Laila Johansen Matberg og Tom Erik Nordfonn Holteng	50,-
<u>2006/1</u>	Samspillet betydning for den semantiske og fonologiske språkutviklingen i tidlige leveår / Oddbjørn Knutsen	70,-
<u>2005/11</u>	IKT-basert norskundervisning i utlandet / Ove Bergersen (red.)	85,-
<u>2005/10</u>	Drama Nettverk : rapport fra samling på Nesna 20. – 23. oktober 2004 / Anne Meek m.fl. (red.)	95,-
<u>2005/9</u>	Slik vi ser det : hva synes studenter om sin egen IKT-kompetanse etter avsluttet allmennlærerutdanning? / Laila J. Matberg og Per Arne Godejord (red.)	35,-
<u>2005/8</u>	Praksiskvalitet i allmennlærerutdanningen : en studie av adopsjonspraksis ved Høgskolen i Nesna / Kåre Johnsen	90,-
<u>2005/7</u>	Argumenter for og erfaringer med fysisk aktivitet i skolen hver dag : en analyse av et utvalg relevant litteratur og prosjekter i og utenfor Nordland / Vidar Hammer Brattli og Kolbjørn Hansen	55,-
<u>2005/6</u>	Praksisorientert lærerutdanning : presentasjon og evaluering av Dalu 2003 (rapport 1 og 2) / Hallstein Hegerholm	145,-
<u>2005/5</u>	Kjønnsrelatert mobbing i skolen : utfordringer for lærerprofesjonen / Arna Meisfjord	30,-
<u>2005/4</u>	Deltids allmennlærerutdanning : opplæringsboka som verktøy i praksisfeltet (2.utg) / Patrick Murphy	45,-
<u>2005/3</u>	Om styrking av samisk språk og identitet med vekt på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjelldal 27.-28.januar 2005 / Knut Berntsen (red.)	60,-
<u>2005/2</u>	Norsk som minoritetsspråk – i historisk- og læringsperspektiv / Harald Nilsen (red.)	75,-
<u>2005/1</u>	Mobbing i skolen : årsaker, forekomst og tiltak / Oddbjørn Knutsen	55,-
<u>2004/13</u>	IKT skaper både variasjon og læring / Per Arne Godejord	30,-
<u>2004/12</u>	Deltids allmennlærerutdanning : opplæringsboka som verktøy i praksisfeltet / Patrick Murphy	45,-
<u>2004/11</u>	www.fruktkurven.no : systemering og utveckling av ett webbasert abonnemang system / Peter Östbergh	90,-
<u>2004/10</u>	Utvikling av studentenes reflekterte og praksisrelaterte læring / Elsa Løfsnæs	90,-
<u>2004/9</u>	Utvärdering av IT och lärkulturer : ett samarbetsprojekt mellan Umeå Universitet och Høgskolen i Nesna / Peter Östbergh, Laila Johansen og Peter Bergström	85,-

<u>2004/8</u>	Med sparsomme midler og uklare odds : oppfølgingstilbud for nyutdanna lærere / Harald Nilsen og Knut Knutsen	100,-
<u>2004/7</u>	Prosessen bak det å ta i bruk mappe som pedagogikk og vurderingsform / Tom Erik N. Holteng og Hallstein Hegerholm	60,-
<u>2004/6</u>	Utdanning og forskning innenfor samiske miljø på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjellidal 22. – 23.januar 2004 / Knut Berntsen (red.)	70,-
<u>2004/5</u>	Behov for kompetanseheving innenfor reiselivsnæringa på Helgeland / Knut Berntsen og Ole Johan Ulriksen	35,-
<u>2004/4</u>	Evaluering av databasert undervisning av 3Bi ved Sandnessjøen videregående skole / Johannes Tveita	20,-
<u>2004/3</u>	Skolens verdigrunnlag i et rawlsiansk perspektiv / Ole Henrik Borchgrevink Hansen	25,-
<u>2004/2</u>	Multiplikasjon i småskole og på mellomtrinnet / Bente Solbakken (red.)	45,-
<u>2004/1</u>	Humanistisk eklektisme i spesialpedagogisk rådgivning / Oddbjørn Knutsen	45,-
<u>2003/9</u>	RedBull NonStop 2002 : utveckling av et web-baserat resultatrapporteringssystem för en 24 timmars mountainbike tävling / Peter Östbergh	50,-
<u>2003/8</u>	"Kan du tenke deg å jobbe for Høgskolen i Bodø" : om Høgskolen i Nesnas etablering av informatikkutdanning i Mo i Rana / Geir Borkvik	25,-
<u>2003/7</u>	Lærerutdannere i praksisfeltet : hospitering i barnehage og grunnskole / Oddbjørn Knutsen (red.)	55,-
<u>2003/6</u>	Teori og praksis i lærerutdanning / Hallstein Hegerholm	50,-
<u>2003/5</u>	Nye perspektiver på undervisning og læring : nødvendige forskende aksjoner med mål om bidrag av utvidet innhold i lærerutdanningen / Jan Birger Johansen	30,-
<u>2003/4</u>	"Se tennene!" : barnetegning – en skatt og et slags spor / Nina Scott Frisch	35,-
<u>2003/3</u>	Responsgrupper : en studie av elevrespons og gruppekultur - norsk i 10.klasse våren 2003 Korgen sentralskole / Harald Nilsen	80,-
<u>2003/2</u>	Informasjonskompetanse i dokumentasjonsvitenskapelig perspektiv / Ingvill Dahl	40,-
<u>2003/1</u>	"Det handler om å lykkes i å omgås andre" : evalueringsrapport fra et utviklingsprosjekt om atferdsvansker, pedagogisk ledelse og sosial kompetanse i barnehager og skoler i Rana, Hemnes og Nesna kommuner i perioden 1999-2002 / Per Amundsen	80,-
<u>2002/1</u>	Augustins rolle i Albert Camus' Pesten / Ole Henrik Hansen	35,-
<u>2001/6</u>	Etniske minoritetsrettigheter og det liberale nøytralitetsidealet / Ole Henrik Hansen	35,-
<u>2001/4</u>	Evaluering av prosjekt "Skolen som grendesentrum" / Anita Berg-Olsen og Oddbjørn Knutsen	70,-
<u>2001/3</u>	Fra Akropolis til Epidaurus / Tor-Helge Allern	40,-
<u>2001/2</u>	Hvordan organisere læreprosessen i høyere utdanning? / Erik Bratland	45,-
<u>2001/1</u>	Mjøs-utvalget og Høgskolen i Nesna : perspektiver og strategiske veivalg / Erik Bratland	30,-
<u>2000/11</u>	Implementering av LU98 / Knut Knutsen	120,-

<u>2000/9</u>	Moralsk ansvar, usikkerhet og fremtidige generasjoner / Kristian Skagen Ekeli	40,-
<u>2000/8</u>	Er dagens utdanningsforskning basert på behavioristisk tenkning? : drøfting av TIMSS' læreplanmodell fra et matematikdidaktisk synspunkt / Eli Haug	90,-
<u>2000/7</u>	Sosiale bevegelser og modernisering : den kommunikative utfordring / Erik Bratland	50,-
<u>2000/6</u>	Fådeltskolen - "Mål og Mé" / Erling Gården og Gude Mathisen	60,-
<u>2000/4</u>	Bidrar media til en ironisk pseudo-offentlighet eller til en revitalisering av offentligheten? / Erik Bratland	40,-
<u>2000/3</u>	FoU-virksomheten ved Høgskolen i Nesna : årsmelding 1998 / Hanne Davidsen, Tor Dybo og Tom Klepaker	35,-
<u>2000/2</u>	Maleren Hans Johan Fredrik Berg / Ann Falahat og Svein Laumann	150,-
<u>2000/1</u>	TIMSS-undersøkelsen i et likestillingsperspektiv : refleksjoner rundt dagens utdanningssektor og visjoner om fremtiden / Eli Haug.	30,-
<u>1999/2</u>	Kjønn og interesse for IT i videregående skole / Geir Borkvik og Bjørn Holstad	20,-
<u>1999/1</u>	Fortellingens mange muligheter : fortellingsdidaktikk med analyseeksempel / Inga Marie Haddal Holten og Helge Ridderstrøm	70,-